

היום נלמד בעזרת ה':

ראש השנה דף י

ופירות נטיעה זו: למדנו בדף הקודם שהנוטע עץ שלושים יום לפני ראש השנה, כשיגיע ראש השנה עלתה לו שנה לענין 'ערלה'. (ערלה = בשלוש השנים הראשונות העץ אסור באכילה, בשנה הרביעית הנקראת 'נטע רבעי' הפירות קדושים וצריך לאכול אותם בירושלים, ובשנה החמישית הפירות חליון).

כאמור, הנוטע עץ שלושים יום לפני ראש השנה, כשיגיע ראש השנה עלתה לו שנה. אבל לאחר שיעברו עוד שני ר"ה (סה"כ שלושה ר"ה מיום הנטיעה) עדיין יהיה אסור לאכול את הפירות עד טו' בשבט שבשנה הרביעית. טעם הדבר מכיון שאמנם ראש השנה ל'נטיעה' הוא א' בתשרי, אך כאשר עברו שלוש שנים הנטיעה נהפכת ל'אילן' שראש השנה שלו הוא טו' בשבט. הסיבה לכך היא שהאילן יונק את הגשמים עד טו' בשבט, ולאחר מכן מצמיח את הפירות על ידי השרף שבתוכו. שלב גמר יניקת השרף הוא 'החנטה' (=הוצאת הפרח הקודם לפרי). לפי זה אילן שחנט לפני טו' בשבט - ינק את הגשמים של שנה שעברה שהיתה שנת ערלה ולכן הפרי שיצמח ממו הוא ערלה, אבל אם חנט אחרי טו' בשבט - הפרי ינק את הגשמים של השנה הזו שהיא שנה רביעית.

אבל אם נטע את הנטיעה פחות משלושים יום לפני ראש השנה – רק בראש השנה הבאה תעלה לו שנה, ורק כעבור עוד שני ראשי שנים (סה"כ ארבעה ר"ה מיום הנטיעה) מה שיחננט החל מטו' בשבט של אותה שנה לא יהא ערלה אלא 'נטע רבעי'. (פירשנו על פי הראשונים. אמנם לדעת רש"י אם נטע פחות מל' יום קודם לר"ה - בר"ה הרביעי מיום הנטיעה, יצאו הפירות מדין ערלה מידי).

פעמים שברביעית: אם חנטו הפירות קודם טו' בשבט - הם שייכים עדיין לאיסור ערלה הנאמר קודם לכן בפסוק 'שלוש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל - ובשנה הרביעית'.

(המשך בדף הבא ↓)

וכן בשנה החמישית אם חנטו הפירות קודם טו' בשבט הם שייכים 'לנטע רבעי' כנאמר בפסוק 'ובשנה הרביעית יהיה כל פריו קודש הילולים להשם – ובשנה החמישית'.

לימא דלא כרבי מאיר: הבריתא הנ"ל הסוברת שצריך לנטוע שלושים יום קודם לר"ה בשביל שתחשב שנה קודם לר"ה – לכאורה אינה כדעת רבי מאיר הסובר שיום אחד בשנה כבר נחשב לשנה. דעתו נאמרה לענין 'פר' האמור בתורה שהוא בן ג' שנים – ולר"מ מספיק שיהיה בן יום אחד בשנתו השלישית.

אבל בתחילת שנה לא: יתכן שרבי מאיר סובר דוקא בסוף שנה - כלומר אם עבר כבר כל משך הזמן הנצרך מלבד השנה האחרונה, אנו מתייחסים גם ליום אחד כשנה שלימה. אבל לא במקרה שאנו מתחילים את הזמן מהתחלה שיום אחד יחשב כשנה?

ומה נידה: נידה מדין דאוריתא סופרת שבעה ימים, ואפילו רואה בהם דם, אם פסקה מלראות לפני סוף היום השביעי, יכולה לטבול בליל שמיני. נידה שהתחילה לראות רגע אחד לפני שקיעת החמה, נחשב לה יום זה כיום הראשון שלה. אבל ביום השביעי אם פסקה לראות רגע לאחר שהתחיל היום, אינה יכולה לטבול עד שיגמר היום השביעי. נמצא שבנידה תחילת הראייה קלה יותר מסופה – קל וחומר לזמן 'שנים', שאם בסוף השנים יום אחד נחשב לשנה, ודאי שבתחילת השנה יום אחד יחשב כשנה.

ואלא מאי רבי אלעזר: נשארה לנו דעת רבי אלעזר הסובר ש'פר' - בן שנתיים ושלושים יום, דהיינו בשלושים יום בשנה נחשבים לשנה. אמנם כל זה רק לגבי הזמן של חשיבות שנה, אבל עדיין צריך זמן נוסף בשביל שהנטיעה תקלט באדמה, שהרי ודאי שכל עוד לא נקלטה היא כמונחת בקופסא, ואין הימים שעוברים יכולים להיחשב לה כשנה. ואם כן הרי דעתו של רבי אלעזר לענין קליטה שלושים יום, נמצא שה"כ שישים יום?

ושניהן מקרא אחד דרשו: מחלוקתם של רבי מאיר ורבי אלעזר נסובה סביב פסוק אחד בענין המבול: 'ויהי באחת ושש מאות שנה, בראשון באחד לחודש, חרבו המים מעל הארץ'. המבול התחיל בחודש חשוון, ולאחר אחד עשר חודש בא' תשרי יבשו המים. נח נכנס תיבה בגיל שש מאות. התורה מונה את שנות האדם מראש השנה שלאחר לידתו (דהיינו אם נולד יום אחד לפני ר"ה לדעת ר"מ, או שלושים יום קודם לדעת ר"א – בהגיע ר"ה האו נהיה בן שנה). לפי זה כשהתחיל המבול בחשוון היה נח

(המשך בדף הבא ↓)

בן שש מאות, וב-א' תשרי שלאחר מכן הוא נכנס לשנת השש מאות ואחת שלו. רבי מאיר סובר שמכיון שהתורה קוראת ליום הראשון בשנה החדשה שנת שש מאות ואחת – מוכח שיום אחד בשנה חשוב שנה. אך רבי אלעזר דוחה זאת. מכיון שהתורה מסמיכה את ה'שנה' לשש מאות, ולא ל'אחת', ואם כן הכוונה 'בתחילת השנה האחת'. רבי אלעזר מוכיח את דעתו מ'בראשון באחד לחודש' וכאן ה'חודש' סמוך ל'אחד', ללמד שיום אחד בחודש חשוב חודש. ומכאן לומדים שיחידה אחת מתוך מספר הכולל של החלקים נחשבת כמו הכלל, דהיינו יום בחודש כחודש, וחודש בשנה כשנה.

תניא: נחלקו הדעות מתי נברא העולם האם בא' תשרי, או בא' ניסן. וכל דעה מסדרת את האירועים להלן לשיטתה.